

103358

HISTORIA DE LA LENGUA FRANCESA

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	HISTÒRIA DE LA LLENGUA FRANCSA
Codi	103358
Crèdits ECTS	6 ECTS
Curs i període en el que s'imparteix	SEGON CURS /PRIMER SEMESTRE
Horari	Dimarts 8.30-10 Divendres 11.30-13
Lloc on s'imparteix	FACULTAT DE FILOSOFIA I LLETRES
Llengües	FRANCÈS

Professor/a de contacte

Nom professor/a MARTINE LE BESNERAIS

Departament Filologia Francesa i Romànica

Universitat/Institució Universitat Autònoma de Barcelona

Despatx B11- 172

Telèfon (*) 93 581 49 03

e-mail Martine.lebesnerais@uab.cat

Horari d'atenció

3.- Prerequisits

No s'escau.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'assignatura *Història de la llengua francesa* forma part de la formació obligatòria dels estudiants del grau d'Estudis Francesos.

Aquesta assignatura està inclosa en la matèria de *Lingüística francesa* i té com a objectiu principal formar professionals que:

- Tinguin un domini teòric adequat de la estructura, de la funció, del funcionament, de la gènesi i de la evolució de la llengua francesa. Aquest coneixement ha de permetre a l'estudiant una apropiació i elucidació de les estructures internes del sistema
- Però també té un objectiu d'ampliació de les seves destreses i coneixements socials i culturals fonamentals que formen part del seu propi patrimoni cultural europeu.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CEFR2: Demostrar que coneix i és capaç d'aplicar les tècniques d'expressió oral i escrita en llengua francesa.
Resultats d'aprenentatge	CEFR2.1 Produir discursos orals en llengua francesa adequats a diferents situacions de comunicació. (Nivell B2). CEFR2.2 Interpretar el contingut de discursos orals en llengua francesa de diferents característiques (Nivell B2). CEFR2.3 Analitzar i utilitzar les tècniques d'expressió oral en llengua francesa (Nivell B2). CEFR2.4 Pronunciar correctament en llengua francesa (Nivell B2). CEFR2.5 Produir textos escrits en llengua francesa adequats a diferents situacions de comunicació (Nivell B2). CEFR2.6 Interpretar el contingut de textos escrits en llengua francesa de diferents característiques (Nivell B2). CEFR2.7 Analitzar i utilitzar les tècniques d'expressió escrita en llengua francesa (Nivell B2).
Competència	CEFR3: Demostrar que coneix la gramàtica de la llengua francesa
Resultats d'aprenentatge	CEFR3.1 Identificar el component de la gramàtica al que pertanyen els fenòmens lingüístics bàsics de l'anàlisi de la llengua francesa (fonètica, fonologia, morfologia, sintaxi, lèxic, semàntica i discurs). CEFR3.2 Analitzar i aplicar la terminologia i els diferents conceptes de l'estudi gramatical de la llengua francesa CEFR3.3 Descriure l'estructura de la llengua francesa i distingir els aspectes sistemàtics i normatius..
Competència	CEFR4: Demostrar que coneix les metodologies i la terminologia associada a l'anàlisi lingüística de la llengua francesa.
Resultats d'aprenentatge	CEFR4.1 Analitzar, aplicar les metodologies i la terminologia específica de l'anàlisi lingüística de la llengua francesa. CEFR4.2 Realitzar anàlisis i comentaris lingüístics en els diferents àmbits d'estudi (fonètica, fonologia, morfologia, lexicologia i semàntica) de la llengua francesa.
Competència	T3: Aplicar els coneixements teòrics a la pràctica. T4: Treballar de manera autònoma, planificar i gestionar el temps i aconseguir els objectius prèviament planificats. T7: Aplicar amb rigor una metodologia. T11: Rebre, entendre i transmetre la producció científica en francès

6.- Continguts de l'assignatura

HISTOIRE EXTERNE DE LA LANGUE FRANÇAISE

- I. LES ORIGINES DE LA ROMANISATION
- II. PERIODE ROMANE « LINGUA ROMANA RUSTICA » i.e. premières variantes des langues romanes
- III. LES PREMIERS DOCUMENTS (traités et textes littéraires) en langue « française », Période féodale – du IX au XIII ième siècle. Les capétiens vivent à Paris ; les rois y parlent le francien et non plus le francique
- IV. LE FRANÇAIS MOYEN – une période sombre – du XIV au XV ième siècle. Lutte contre les anglais renforce la cohésion territoriale et linguistique
- V. LA RENAISSANCE, XVI ième siècle Affirmation du français dans les Lettres *Défense et Illustration de la langue française* (du Bellay)
- VI. LE FRANÇAIS DU GRAND SIECLE (de 1584 à 1715) Protectionnisme et dirigisme linguistique. Académie française, grammairiens, théâtre classique
- VII. LE SIECLE DES LUMIERES (1715 – 1789) Rayonnement et internationalisation du français. Français diplomatique, siècle des philosophes qui prépare la
- VIII. REVOLUTION - la langue nationale (1789 – 1870) Le français contre les langues régionales, la terreur linguistique
- IX LE FRANÇAIS CONTEMPORAIN les lois de Jules Ferry, la politique de l'enseignement laïque, obligatoire et gratuit

HISTOIRE INTERNE DE LA LANGUE FRANÇAISE

- I. NOTIONS D'ADSTRAT, DE SUBSTRAT ET DE SUPERSTRAT
- II. ÉVOLUTION PHONÉTIQUE
 - 1.1 FACTEURS GÉNÉRAUX D'ÉVOLUTION PHONÉTIQUE
 - 1.2 PRINCIPAUX TRAITS DU CHANGEMENT PHONÉTIQUE
 - 1.2.1 ÉVOLUTION DU SYSTÈME DES VOYELLES
 - 1.2.2 ÉVOLUTION DU SYSTÈME DES CONSONNES
- II. ÉVOLUTION MORPHOLOGIQUE
 - 2.1 LA PERTE DES DÉCLINAISONS ET DES DÉSINENCES
 - 2.2 LE NOMBRE ET LE GENRE DES NOMS
 - 2.3 ORIGINE ET NAISSANCE DES DÉTERMINANTS
 - 2.4 LE NOMBRE ET LE GENRE DES ADJECTIFS
 - 2.5 LE SYSTÈME VERBAL
- III. EVOLUTION LEXICALE
 - 3.1 LES LANGUES QUI ONT FAIT LE FRANÇAIS
 - 3.2 LES CONTEXTES D'ÉVOLUTION LEXICALE

3.3 LA NÉOLOGIE (PAR DÉRIVATION, PAR COMPOSITION, PAR TRONCATION, PAR SIGLAISON, PAR EMPRUNT)
3.4 L'ÉVOLUTION DE LA GRAPHIE ET LES RÉFORMES DE L'ORTHOGRAPHE

LES FRANÇAIS PARLÉS AUJOURD'HUI DANS LE MONDE

0. LA NORME ET LES VARIATIONS DIAPHASIQUE, DIASTRATIQUE, DIACHRONIQUE, DIATOPIQUE

I. LA FRANCOPHONIE

1.1 ORIGINES DE L'INSTITUTION

1.2 LE FRANÇAIS PARLÉ EN EUROPE

1.3 LE FRANÇAIS PARLÉ OUTRE-MER

I. LES VARIÉTÉS DE FRANÇAIS DE L'HEXAGONE

1.1 LES ORGANISMES DE PROTECTION DE LA LANGUE FRANÇAISE

1.2 LES SOCIOLECTES, LES TOPOLECTES, LES REGISTRES DE LANGUES

7.- Metodologia docent i activitats formatives

La metodologia docent es basa en :

- Lectura crítica (llengua, datació, temàtica) dels textos que han significat una fita en la història de la llengua francesa.
- Visualització de documents audiovisuals donant lloc a comentaris i debats
- Preparació d'anàlisis crítics de gramàtica històrica
- Exposicions orals dels estudiants
- Classes magistral amb suport TIC y discusió colectiva

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	RESULTATS D'APRENTATGE
Dirigides 35%	Classes teòriques sobre els 3 blocs temàtics	CEFR2, CEFR3, CEFR4 T3, T4, T7, T11
Supervisades 10%	Tutories per a les exposicions Tutories per a la correcció dels treballs lliurats	CEFR2, CEFR3, CEFR4 T3, T4, T7, T11

Autònomes 50%	Estudi personal lectura d'articles del dossier, capítols del llibre de lectura obligatòria sobre temes, ja sigui treballats en classe o estudiats sols Consulta de pàgines web Respostes als qüestionaris proposats Preparació dels exàmens	CEFR2, CEFR3, CEFR4 T3, T4, T7, T11
Avaluació 5%	Tres exàmens corresponents als 3 blocs temàtics	CEFR2, CEFR3, CEFR4 T3, T4, T7, T11

8.- Avaluació

L'avaluació del curs serà contínua, i inclourà la feina feta al llarg del curs, tant les diverses proves com els treballs lliurats durant tot el semestre.

- S'avaluaran a la vegada el nivell de francès (25%) i la pertinència de les respostes (75%).

La nota final es compondrà de les 4 notes següents :

- la del treball lliurat / o de la exposició : 25%
- la del primer examen : 25%
- la del segon examen : 25%
- la del tercer examen : 25%

- L'avaluació del curs serà contínua, i inclourà la feina feta al llarg del curs, tant les diverses proves com els treballs lliurats durant tot el semestre.

- Es considerarà com a **'no presentat'** si l'alumne ha lliurat menys d'un 30% dels treballs assignats al curs i ha realitzat menys del 30% de les proves. Per tant, si l'alumne ha fet més d'un 30% de cada part, se l'avaluarà.

- La **reavaluació** sols s'oferirà a aquells alumnes que, havent fet avaluació contínua, hagin suspès o no lliurat alguns dels treballs (sempre i quan hagin lliurat més de 30% dels treballs assignats) i vulguin recuperar-lo. Algunes tasques no es poden repetir (participació a classe, presentacions orals, exercicis fets a classe).

El plagi: El plagi total i parcial de qualsevol dels exercicis es considerarà automàticament un **SUSPENS (0)** de l'exercici plagiat. **PLAGIAR** és copiar de fonts no identificades d'un text, sigui una sola frase o més, que es fa passar per producció pròpia (això inclou copiar frases o fragments d'Internet i afegir-los sense modificacions al text que es presenta com a propi), i és una ofensa greu.

Casos particulars: Els estudiants **francòfons** hauran de complir les mateixes condicions d'avaluació que la resta d'estudiants. La responsabilitat del seguiment de les activitats formatives i d'avaluació recau exclusivament en l'estudiant.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

RESULTATS D'APRENTATGE

Lliurament d'un treball de síntesis o exposició de 20 minuts sobre un element del temari (a escollir)	CEFR2, CEFR3, CEFR4 T3, T4, T7, T11 Capacitat per a sintetitzar un dels 3 temes de la programació, per escrit o mitjançant una exposició oral
---	---

Realització de 3 exàmens

- un examen sobre els blocs temàtics 1.
- un segon examen sobre els blocs temàtics 2.
- un tercer examen sobre el bloc temàtic 3

**CEFR2, CEFR3, CEFR4
T3, T4, T7, T11**

- a. Tenir un coneixement prou ampli dels esdeveniments que varen influenciar la evolució i l'estat actual de la llengua francesa
- b. Comprendre l'origen de la ortografia francesa i de la forma actual de les paraules panromàniques (tête)
- c. Tenir un coneixement, encara que parcial, de la francofonia, i.e., de les formes variades de parlar i escriure francès.

9- Bibliografia i enllaços web

ALLIÈRES, Jacques. *La formation de la langue française*, Paris, P.U.F., coll. «Que sais-je?», n° 1907, 1982, 128 p.

ANGLADE, Joseph. *Grammaire élémentaire de l'ancien français*, Paris, Armand Colin, 1965, 248 p.

BALIBAR, Renée et Dominique LAPORTE. *Le français national*, Paris, Hachette, 1974, 224 p.

BARBAUD, Philippe. *Le choc des patois en Nouvelle-France*, Sillery (Québec), Presses de l'Université Laval du Québec, 1984, 204 p.

BARLOW, Julie et Jean-Benoît NADEAU. *La grande aventure de la langue française. De Charlemagne au Cirque du Soleil*, Montréal, Québec Amérique, 2007, 538 p.

BOURCIEZ, Édouard. *Précis historique de phonétique française*, Paris, 1958, Klincksieck, 235 p.

BRUNOT, Ferdinand et Charles BRUNOT. *Précis de grammaire historique de la langue française*, Paris, Masson et Cie, 1949, 642 p.

CAPUT, Jean-Pol. *La langue française, histoire d'une institution*, tome I, Paris, Larousse, 1972, 319 p.

CAPUT, Jean-Pol. *La langue française, histoire d'une institution*, tome II, Paris, Larousse, 1975, 288 p.

CERQUIGLINI, Bernard. «H comme Histoire. Le français: un créole qui a réussi» dans *Le français dans tous ses états*, Paris, Flammarion, p. 109-123, 2000.

CERQUIGLINI, Bernard. *Une langue orpheline*, Paris, Éditions Minuit, 2007, 229 p.

CHAURAND, Jacques. *Histoire de la langue française*, Paris, P.U.F., coll. "Que sais-je?", n° 167, 1969, 128 p.

CHERVEL, André. *Et il fallut apprendre à écrire à tous les petits Français*, Paris, Payot, Paris, 1977, 306 p.

COHEN, Marcel. *Histoire d'une langue, le français*, Paris, Éditions sociales, 1967, 513 p.

CRÉPIN, André. «Le plurilinguisme de l'Angleterre médiévale» dans *Carnet d'atelier de sociolinguistique*, no 7, Université de Picardie, Amiens, 2007.

DELAGE, Raymond. *Introduction à l'ancien français*, Paris, Société d'édition d'enseignement supérieur, 1962, 174 p.

DENIS, Roland. *Les vingt siècles du français*, Montréal, Fides, 1949, 439 p.

DÉSIRAT, Claude et Tristan Hordé. *La langue française au 20e siècle*, Paris, Bordas, 1976, 252 p.

GUIRAUD, Pierre. *L'ancien français*, Paris, P.U.F., coll. "Que sais-je?", n° 1056, 1965, 128 p.

GUIRAUD, Pierre. *Le moyen français*, Paris, P.U.F., coll. "Que sais-je?", n° 1086, 1966, 127 p.

GUIRAUD, Pierre. *Les mots étrangers*, Paris, P.U.F., coll. "Que sais-je?", n° 1166, 1965, 127 p.

HAUDRY, Jean. *Les Indo-Européens*, Paris, P.U.F., coll. "Que sais-je?", n° 1965, 1981, 128 p.

HERMAN, Joseph. *Le latin vulgaire*, Paris, P.U.F., coll. "Que sais-je?", n° 1247, 1970, 127 p.

LECLERC, Jacques. *Qu'est-ce que la langue?*, Laval (Québec), Mondia Éditeur, 1989, 460 p. .

PIÉMONT, Paul-A. *L'origine des frontières linguistiques en Occident*, Strasbourg, Piémont (compte d'auteur), 1981, 481 p.

REY, Alain, Gilles SIOUFFI et Frédéric DUVAL. *Mille ans de langue française: histoire d'une passion*, Paris, Éditions Perrin, 2007, 1465 p.

RIVAROL. *Discours sur l'université de la langue française*, Paris, Éditions Pierre Belford, 1966, 265 p.

THEVENOT, Émile. *Les Gallo-Romains*, Paris, P.U.F., coll. "Que sais-je?", n° 314, 1972, 126 p.

WALTER, Henriette. *L'aventure des langues en Occident*, Paris, Éditions Robert Laffont, coll. "Le livre de poche", 1994, 595 p.

WALTER, Henriette. *L'aventure des mots français venus d'ailleurs*, Paris, Éditions Robert Laffont, 1997, 345 p.

WALTER, Henriette. *Honni soit qui mal y pense*, Paris, Éditions Robert Laffont, 2001, 364 p.